

دانشکده علوم انسانی

**بررسی تأثیر آموزش برنامه‌ی درسی قصد شده‌ی ریاضی به
معلمان بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه‌ی ششم ابتدایی
مدارس دولتی شهرستان بابلسر در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲.**

نگارش

فاطمه روشناس

استاد راهنما: دکتر غلامعلی احمدی

استاد مشاور: دکتر محمدرضا امام جمعه

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته‌ی برنامه‌ریزی درسی

مهر ماه ۱۳۹۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

باسمه تعالی

تعهدنامه اصالت اثر

اینجانب فاطمه روشناس متعهد می‌شوم که مطالب مندرج در این پایان‌نامه/رساله حاصل کار پژوهشی اینجانب است و دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این پژوهش از آن‌ها استفاده شده است، مطابق مقررات، ارجاع و در فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است. این پایان‌نامه/رساله قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است. در صورت اثبات تخلف (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادر شده توسط دانشگاه از اعتبار ساقط خواهد شد.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی است.

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضاء

شماره: ۲۰۱۳۵۹
تاریخ: ۹۴/۱۰/۲۹
پیوست:

دانشگاه تربیت مدرس شهید رجایی

به نام خدا

صور تجلسه دفاع پایان نامه تحصیلی دوره کارشناسی ارشد

با تأییدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عج) جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم فاطمه روشناس به شماره دانشجویی ۹۱۱۱۱۱۳۰ دانشجوی رشته‌ی برنامه‌ریزی درسی تحت عنوان بررسی تأثیر آموزش برنامه درسی قصد شده‌ی ریاضی به معلمان بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه ی ششم ابتدایی مدارس دولتی شهرستان بابلسر در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ در تاریخ ۹۳/۷/۲۶ با حضور هیئت محترم داوران در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی برگزار و نتیجه به شرح زیر اعلام گردید.

قبول (با درجه بسیار) نمره ۱۸۷۵

درجه
نمره
عالی (۱۹-۲۰)
بسیار خوب (۱۸-۱۸/۹۹)
خوب (۱۶-۱۷/۹۹)
قابل قبول (۱۴-۱۵/۹۹)

غیر قابل قبول (کمتر از ۱۴) دفاع مجدد مردود

امضاء	رتبه علمی	نام و نام خانوادگی	اعضاء
	دانشیار	دکتر غلامعلی احمدی	استاد راهنما
	استادیار	دکتر سیده محمد رضا امام جمعه	استاد مشاور
	استادیار	دکتر علیرضا عصاره	استاد داور داخلی
	استاد	دکتر محمد رضا سرمدی	استاد داور خارجی
	استادیار	دکتر علیرضا عصاره	نماینده تحصیلات تکمیلی

دکتر غلامعلی احمدی

رئیس دانشکده علوم انسانی

تهران، لویزان، کد پستی: ۱۵۸۱۱-۱۶۷۸۸
صندوق پستی: ۱۶۳-۱۶۷۸۵
تلفن: ۹-۰۶-۰۶۰۰۰۲۲۹۷۰۰۳۳ نکس: ۲۲۹۷۰۰۳۳
Email: sru@sru.ac.ir
www.srttu.edu

دانشکده علوم انسانی

**بررسی تأثیر آموزش برنامه‌ی درسی قصد شده‌ی ریاضی به
معلمان بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه‌ی ششم ابتدایی
مدارس دولتی شهرستان بابلسر در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲.**

نگارش

فاطمه روشناس

استاد راهنما: دکتر غلامعلی احمدی

استاد مشاور: دکتر محمدرضا امام جمعه

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته‌ی برنامه‌ریزی درسی

مهر ماه ۱۳۹۳

تقدیم به

همسر عزیز و پدر و مادر نازنینم که در تمامی مراحل، پشتوانه و گرمای وجودم بودند.

تقدیر و تشکر

خداوند بزرگ را شاکر و سپاس گذارم که به لطف و مدد اوست که توانستم نگارش این رساله را به پایان برسانم.

از استاد گرانقدر **دکتر غلامعلی احمدی** که به عنوان استاد راهنمای اینجانب بوده‌اند، بسیار متشکر هستم که همواره با راهنمایی‌های خود اینجانب را در مسیر درست قرار می‌دادند.

هم‌چنین از **دکتر محمدرضا امام جمعه**، استاد مشاور اینجانب کمال قدردانی را دارم که مرا در انجام این پژوهش یاری رساندند.

از اساتید محترم **دکتر علیرضا عصاره** و **دکتر محمدرضا سرمدی** کمال تشکر و قدردانی را دارم که زحمت مطالعه و داوری این پژوهش را بر عهده گرفتند.

در پایان از خواهر عزیزم سمانه روشناس به دلیل زحماتی که در اجرای این پژوهش برای اینجانب کشید و از تمامی کسانی که برای اجرای این پژوهش همکاری لازم را با اینجانب داشته‌اند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر آموزش برنامه‌ی درسی قصد شده‌ی ریاضی به معلمان بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه‌ی ششم ابتدایی مدارس دولتی شهرستان بابلسر انجام گرفت. پژوهش از نوع نیمه تجربی با گروه تجربی و گواه بود. جامعه‌ی آماری این پژوهش کلیه‌ی معلمان پایه ششم در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ به تعداد ۲۰ نفر بودند که از این تعداد دو گروه ۱۰ نفره‌ی تجربی و گواه به طور تصادفی انتخاب شدند که ۱۰ معلم گروه تجربی مورد آموزش قرار گرفتند. نتیجه‌ی تأثیر از طریق مقایسه‌ی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دو گروه با آزمون‌های دانشی، مهارتی و نگرشی محقق ساخته مشخص شد. همچنین جهت تعیین تأثیرگذاری آموزش برنامه‌ی درسی قصد شده بر سهولت اجرا، از یک پرسشنامه نظرسنجی از معلمان به صورت محقق ساخته استفاده شد. جهت تعیین روایی ابزارها از نظر کارشناسان و متخصصان در حوزه ریاضی و اساتید و جهت تعیین پایایی، آلفای کرونباخ محاسبه شد.

تجزیه و تحلیل نتایج تحقیق با استفاده از روش آماری تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) و t تک نمونه‌ای صورت گرفت. یافته‌های تحقیق نشان داد که آموزش برنامه‌ی درسی قصد شده به معلمان بر افزایش دانش، مهارت و نگرش دانش‌آموزان در درس ریاضی تأثیر داشته که در نتیجه دانش‌آموزان در درس ریاضی پیشرفت داشته‌اند. همچنین نتیجه ارزیابی پرسشنامه نظرسنجی از معلمان، نشان‌دهنده بود که معلمان، این آموزش را بر سهولت اجرای برنامه‌ی درسی ریاضی مؤثر دانسته‌اند.

کلیدواژه‌ها: برنامه‌ی درسی، برنامه‌ی درسی قصد شده، پیشرفت تحصیلی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول- طرح مسئله
۲	۱-۱ مقدمه
۳	۲-۱ عنوان تحقیق
۳	۳-۱ بیان مسئله
۶	۴-۱ اهمیت و ضرورت پژوهش
۸	۵-۱ اهداف تحقیق
۸	۵-۱-۱ اهداف کلی
۸	۵-۱-۲ اهداف ویژه
۹	۶-۱ قلمرو تحقیق
۹	۶-۱-۱ قلمرو موضوعی تحقیق
۹	۶-۱-۲ قلمرو مکانی تحقیق
۹	۶-۱-۳ قلمرو زمانی تحقیق
۹	۷-۱ فرضیه‌های تحقیق
۹	۷-۱-۱ فرضیه اصلی
۹	۷-۱-۲ فرضیه‌های فرعی
۱۰	۸-۱ تعریف واژه‌ها و مفاهیم
۱۰	۸-۱-۱ تعاریف نظری
۱۱	۸-۱-۲ تعاریف عملیاتی
۱۲	فصل دوم- مروری بر ادبیات موضوع
۱۳	۲-۱ مقدمه
۱۳	۲-۲ پیشینه نظری تحقیق
۱۳	۲-۲-۱ مفهوم برنامه‌ی درسی
۱۷	۲-۲-۲ انواع برنامه‌ی درسی
۱۷	۲-۲-۲-۱ انواع برنامه‌ی درسی از دیدگاه گودلد
۱۸	۲-۲-۲-۲ انواع برنامه‌ی درسی از دیدگاه پوزنر
۲۰	۲-۲-۲-۳ انواع برنامه‌ی درسی از دیدگاه آیزنر
۲۲	۲-۲-۳ تمرکز و عدم تمرکز در نظام‌های آموزشی

۲۳۴-۲-۲ نقش معلم در اجرای برنامه درسی
۲۴۵-۲-۲ اجزای کلیدی در طراحی برنامه‌ی درسی
۲۵۶-۲-۲ عناصر برنامه‌ی درسی
۲۶۱-۶-۲-۲ منطق
۲۶۲-۶-۲-۲ هدف‌ها
۲۷۳-۶-۲-۲ محتوا
۲۹۴-۶-۲-۲ راهبردهای یاددهی - یادگیری
۳۰۵-۶-۲-۲ فعالیت‌های یادگیری
۳۱۶-۶-۲-۲ مواد و منابع
۳۲۷-۶-۲-۲ گروه‌بندی
۳۳۸-۶-۲-۲ زمان
۳۵۹-۶-۲-۲ مکان
۳۵۱۰-۶-۲-۲ ارزشیابی
۳۷۷-۲-۲ برنامه‌ی درسی قصد شده ریاضی ابتدایی
۳۷۸-۲-۲ ویژگی‌های برنامه‌ی درسی قصد شده‌ی ریاضی ششم
۳۸۱-۸-۲-۲ ضرورت و اهمیت آموزش ریاضی
۴۰۲-۸-۲-۲ رویکرد برنامه‌ی درسی ریاضی
۴۲۳-۸-۲-۲ اهداف
۴۲۱-۳-۸-۲-۲ اهداف دانشی
۴۳۲-۳-۸-۲-۲ اهداف فرایندی
۴۷۳-۳-۸-۲-۲ اهداف مهارتی
۴۸۴-۳-۸-۲-۲ اهداف نگرشی
۴۸۴-۸-۲-۲ روش‌های یاددهی - یادگیری
۵۱۵-۸-۲-۲ اصول حاکم بر برنامه‌ی درسی ریاضی
۵۶۶-۸-۲-۲ ارزشیابی
۵۷۱-۶-۸-۲-۲ ویژگی‌های ارزشیابی ریاضی در دوره ابتدایی
۵۸۷-۲-۲-۲ نقش معلم و صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان
۶۱۱-۷-۲-۲-۲ صلاحیت‌های عمومی
۶۱۲-۷-۲-۲-۲ صلاحیت‌های حرفه‌ای و مهارتی

۶۲	۹-۲-۲-۲ روش‌های اشاعه‌برنامه‌ی درسی ریاضی
۶۳	۳-۲ پیشینه پژوهشی تحقیق
۶۳	۱-۳-۲ تحقیقات داخل کشور
۶۷	۲-۳-۲ تحقیقات خارج کشور
۶۹	۴-۲ جمع‌بندی مبانی نظری و پژوهش‌های مرتبط با موضوع پژوهش
۷۲	فصل سوم- روش تحقیق
۷۳	۱-۳ مقدمه
۷۳	۲-۳ روش و طرح تحقیق
۷۳	۳-۳ جامعه آماری
۷۴	۴-۳ نمونه‌گیری، حجم نمونه و روش محاسبه
۷۴	۵-۳ ابزارهای پژوهش
۷۴	۱-۵-۳ آزمون سنجش دانستنی‌ها
۷۵	۲-۵-۳ آزمون سنجش مهارت‌ها
۷۵	۳-۵-۳ آزمون سنجش نگرش‌های دانش‌آموزان
۷۵	۴-۵-۳ پرسشنامه نظرسنجی از معلمان
۷۶	۶-۳ روایی و پایایی ابزارهای پژوهش
۷۶	۱-۶-۳ روایی ابزارها
۷۶	۲-۶-۳ پایایی ابزارها
۷۶	۳-۶-۳ محاسبه ضریب دشواری و قوه تمیز برای هر یک از سؤالات
۷۸	۷-۳ شیوه‌ی اجرا و گردآوری داده‌ها
۷۹	۸-۳ روش تجزیه و تحلیل داده‌ها
۸۰	فصل چهارم- تجزیه و تحلیل داده‌ها
۸۱	۱-۴ مقدمه
۸۱	۲-۴ تجزیه و تحلیل توصیفی یافته‌ها
۸۱	۱-۲-۴ شاخص‌های آماری متغیرها
۸۲	۲-۲-۴ توزیع فراوانی نگرش
۸۴	۳-۴ تحلیل استنباطی داده‌ها
۸۴	۱-۳-۴ همگنی واریانس‌ها
۸۴	۲-۳-۴ بررسی فرضیه‌های پژوهش

۸۵۴-۳-۲-۱ فرضیه اصلی تحقیق
۸۶۴-۳-۲ فرضیه فرعی ۱
۸۶۴-۳-۲ فرضیه فرعی ۲
۸۶۴-۳-۲ فرضیه فرعی ۳
۸۶۴-۳-۲ فرضیه فرعی ۴
۸۷فصل پنجم- نتیجه گیری بحث و پیشنهادها
۹۰۱-۵ مقدمه
۹۰۲-۵ یافته های پژوهش
۹۱۱-۲-۵ بررسی فرضیه ها
۹۳۳-۵ نتیجه گیری
۹۵۴-۵ محدودیت های پژوهش
۹۵۵-۵ پیشنهاد های پژوهش
۹۵۱-۵-۵ پیشنهاد های برگرفته از نتایج تحقیق
۹۶۲-۵-۵ پیشنهاد به محققین بعدی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۵	۱-۲ جدول تعاریف تجویزی برنامه‌ی درسی
۱۶	۲-۲ جدول تعاریف توصیفی برنامه‌ی درسی
۷۲	۱-۳ جدول طرح پس‌آزمون با گروه گواه
۷۷	۲-۳ جدول ضریب تمیز و دشواری سؤالات آزمون دانشی
۷۸	۳-۳ جدول ضریب تمیز و دشواری سؤالات آزمون مهارت
۷۹	۴-۳ جدول زمان‌بندی مباحث مطرح‌شده در دوره‌ی آموزشی
۸۱	۱-۴ جدول شاخص‌های آماری متغیرهای گروه گواه و تجربی
۸۳	۲-۴ جدول توزیع فراوانی نگرش دانش‌آموزان بعد از آموزش در گروه گواه و تجربی
۸۵	۳-۴ جدول آزمون همگنی واریانس‌ها
۸۵	۴-۴ جدول آزمونی همگنی واریانس‌ها، تست لوین
۸۵	۵-۴ جدول نتایج آزمون فرضیه پیشرفت تحصیل
۸۶	۶-۴ جدول نتایج تحلیل واریانس دانستنی‌های دانش‌آموزان
۸۷	۷-۴ جدول نتایج تحلیل واریانس مهارت دانش‌آموزان
۸۷	۸-۴ جدول نتایج تحلیل واریانس نگرش دانش‌آموزان
۸۸	۹-۴ جدول نتایج آزمون فرضیه سهولت اجرای برنامه‌ی درسی ریاضی

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۸۲.....	۱-۴ نمودار میانگین شاخص‌های تحقیق برای گروه گواه و تجربی.....
۸۳.....	۲-۴ نمودار توزیع فراوانی نگرش دانش‌آموزان در گروه گواه و تجربی.....

فهرست شکل‌ها

صفحه	عنوان
۲۵	۱-۲ شکل تعاملات اجزای برنامه‌ی درسی

فهرست پیوست‌ها

صفحه	عنوان
۹۷	شماره (۱) آزمون دانشی پایه ششم.....
۱۰۰	شماره (۲) آزمون‌های مهارتی پایه ششم.....
۱۰۰	۱-۲ آزمون مهارتی ۱.....
۱۰۱	۲-۲ آزمون مهارتی ۲.....
۱۰۲	۳-۲ آزمون مهارتی ۳.....
۱۰۳	۴-۲ آزمون مهارتی ۴.....
۱۰۴	شماره (۳) چک‌لیست نگرش سنج دانش‌آموزان.....
۱۰۵	شماره (۴) پرسشنامه نظرسنجی از معلمان شرکت‌کننده در کلاس.....
۱۰۸	فهرست منابع فارسی.....
۱۱۲	فهرست منابع خارجی.....

فصل اول

طرح مسأله

برنامه‌ی درسی، آشکارترین وجه اعلام پیام و عملیاتی‌ترین تدبیر نظام آموزشی برای مدیریت یادگیری شاگردان است و شامل فرصت‌های یادگیری و کلیه تجاربی است که با نظارت و مسئولیت نظام آموزشی (یا مدرسه) و به‌منظور ایجاد تغییرات مطلوب در دانش‌ها، مهارت‌ها و نگرش‌های شاگردان طراحی و اجرا می‌شود و عملکرد آنان مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد. در تبیین و تشریح نسبت بین آنچه برای یادگیری تدارک می‌شود و آنچه مخاطب یاد می‌گیرد، معمولاً از سه نوع برنامه درسی با عناوین قصد شده^۱، اجراشده^۲ و کسب‌شده^۳ سخن به میان می‌آید (اژدری، ۱۳۹۲).

اولین سطح مجموعه‌ای است که توسط نظام آموزشی تدوین می‌شود و این همان چیزی است که انتظار می‌رود دانش‌آموزان یاد بگیرند (روبی‌تال و ماکسول، ۱۹۹۶). دومین سطح برنامه درسی محتوایی است که معلمان در عمل، آموزش می‌دهند و با آن‌که متکی بر سطح اول است، اما به اقتضای تجارب معلمان و شرایط واقعی زمانی زبانی کلاس درس شکل می‌گیرد و ممکن نیست با طراحی اولیه اصلی یکسان باشد (سیسیل، ۲۰۰۳). سطح سوم برنامه درسی است که دانش‌آموزان واقعاً از کلاس درس اخذ می‌کنند و مفاهیم و محتواهایی که حقیقتاً یاد می‌گیرند و به خاطر می‌سپارند (ویلسون، ۱۹۹۷).

فرایند برنامه‌ریزی درسی شامل سه مرحله طراحی و تولید، اجرا و ارزشیابی است. دست اندرکاران برنامه‌ریزی درسی بر این باورند که معمولاً بین آنچه که برنامه‌ریزان درسی به عنوان برنامه-درسی قصدشده طراحی و تولید می‌کنند و آنچه که در عمل از جانب معلمان و دانش‌آموزان در کلاس درس اجرا می‌شود و آنچه که فراگیران در اثر اجرای برنامه کسب می‌کنند و جز آموخته‌های آنان قرار می‌گیرد، فاصله قابل توجهی وجود دارد (مهر محمدی، ۱۳۸۳). به همین جهت تمام کوشش برنامه‌ریزان درسی آن است که با نظارت بر فرایند اجرای برنامه تا حد امکان بتوانند ارتباط این سه مرحله را با یکدیگر تشخیص داده و از این طریق به کاهش فاصله بین سه برنامه قصدشده، اجراشده و کسب شده کمک کنند. گودلد تفاوت نظر و عدم توافق بین برنامه درسی قصدشده، اجرا شده و کسب شده را ناشی از جدایی وسیله‌ها و هدف‌ها در تعلیم و تربیت می‌داند (سیلور، ترجمه خوی نژاد، ۱۳۷۸، ص ۳۶۰).

پروفسور گیچ (۱۹۷۸)، استاد برجسته تعلیم و تربیت در کتاب «مبانی علمی هنر تدریس» می‌گوید: بدون تردید هیچ فرد دیگری جز معلم نمی‌تواند تأثیر بیش‌تری بر آنچه در مدارس می‌گذرد داشته باشد.

^۱-Intended Curriculum

^۲-Implemented Curriculum

^۳-Attained Curriculum

معلم می‌تواند تعلیم و تربیت را فرایندی توأم با لذت و کامیابی، یا فرایندی بی‌ثمر کند (گیج، ترجمه مهرمحمدی، ۱۳۷۹). موفقیت هر نظام آموزشی در حد تعیین‌کننده‌ای به دانش و مهارت‌های حرفه‌ای معلم بستگی دارد. در نظر ژاپنی‌ها، شایستگی هر نظام، به اندازه شایستگی معلمان آن است. از این رو می‌توان گفت، معلم مهم‌ترین عنصر نظام آموزشی در فرایند یاددهی - یادگیری و معمار اصلی نظام آموزش است (دانش پژوه، ۱۳۸۵).

بسیاری از پژوهشگران بر این باورند که دانش گسترده معلم از محتوای آموزشی و برنامه‌ی درسی به‌علاوه‌ی دانش تدریس و دانش درباره فراگیران و ویژگی‌های آن‌ها و دانش درباره فناوری اطلاعات اهمیت بسیار در موفقیت دانش‌آموزان دارد (دارلینگ و هاموند، ۲۰۰۶؛ ارتمر، ۲۰۰۳ و هیل و لوبینسکی، ۲۰۰۷) (اژدری، ۱۳۹۲).

اگرچه، آموزش و تعلیم و تربیت برای همه اصناف بشر ضروری است، اما آموزش معلمان به دلیل نقش و تأثیری که این قشر در پیشرفت کشور دارند امری مهم‌تر تلقی می‌گردد. در جهان امروز، تعلیم و تربیت معلم از نظر منافع ملی جزء منافع سطح اول محسوب می‌شود (سرکار آرانی، ۱۳۸۹). به‌طوری که سرمایه‌گذاری در جهت آموزش معلمان از نوع سودمندترین سرمایه‌گذاری‌ها محسوب می‌شود، زیرا معلمان توانمند نقطه آغاز هر تحول آموزشی هستند.

وقتی معلمان از اثرگذاری بالا برخوردار شوند، دانش‌آموزان آن‌ها هم به سطوح بالایی از دانش آکادمیک، انگیزه، استقلال و اعتماد به نفس دست خواهند یافت (کین و گورل، ۲۰۰۲، به نقل از سمیعی زفرقندی).

۱-۲- عنوان تحقیق

بررسی تأثیر آموزش برنامه‌ی درسی قصد شده‌ی ریاضی به معلمان بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه‌ی ششم ابتدایی مدارس دولتی شهرستان بابلسر در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲.

۱-۳ بیان مسئله:

برنامه‌ی درسی شامل فرصت‌های یادگیری و کلیه تجاربی است که با نظارت و مسئولیت نظام آموزشی (مدرسه) و به‌منظور ایجاد تغییر مطلوب در دانش‌ها، مهارت‌ها و نگرش‌های فراگیران طراحی و اجرا می‌شود و عملکرد و بازده آن مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد (احمدی، ۱۳۷۶). در فرآیند طراحی، تولید و اجرای برنامه‌های درسی معمولاً از سه نوع برنامه‌ی درسی قصد شده، اجرا شده و کسب‌شده سخن به میان می‌آید. برنامه‌ی درسی قصد شده به

آرمان‌ها، هدف‌ها، محتوا، روش‌های یاددهی - یادگیری و وسایل پیش‌بینی شده در برنامه‌ی درسی توجه دارد که در یک نظام آموزشی از جانب برنامه‌ریزان درسی پیشنهاد و تجویز می‌شود. منظور از برنامه‌ی درسی اجراشده، مجموعه اقدامات و فعالیت‌های یاددهی - یادگیری است که بر اساس برنامه‌های درسی قصد شده و آنچه معلمان از آن برداشت کرده‌اند در محیط واقعی کلاس‌های درس به اجرا درمی‌آید. برنامه‌ی درسی کسب‌شده نیز یادگیری‌ها و به‌عبارت‌دیگر تغییر رفتارهایی است که از طریق به اجرا درآمدن برنامه‌ی درسی در مجموعه دانش‌ها، مهارت‌ها و نگرش‌های دانش‌آموزان به وجود می‌آید؛ در این برنامه از دانش‌آموزان انتظار می‌رود که بتوانند به بخش قابل‌توجهی از هدف‌های برنامه‌ی قصد شده دست یابند (احمدی، ۱۳۸۵، ص ۵۳).

آنچه مسلم است، وجود هماهنگی و تعادل میان سه برنامه‌ی درسی قصد شده، اجراشده و کسب‌شده، می‌تواند نمایانگر مطلوبیت و کارایی یک برنامه درسی موفق قلمداد شود (احمدی، ۱۳۸۸، ص ۴). با وجود این مهم، متصدیان برنامه‌ریزی درسی بر این باورند که معمولاً بین آنچه برنامه‌ریزان درسی به عنوان برنامه‌ی درسی قصد شده طراحی و تولید می‌کنند و آنچه در عمل از جانب معلمان و دانش‌آموزان در کلاس درس اجرا می‌شود و آنچه فراگیران در اثر اجرای برنامه کسب می‌کنند، فاصله‌ی قابل‌توجهی وجود دارد. (مهر محمدی، ۱۳۸۹). آزمون‌های تیمز تأییدکننده وجود این فاصله در برنامه‌های درسی ریاضی می‌باشد که نشان می‌دهد جایگاه و عملکرد دانش‌آموزان پایه‌ی چهارم ابتدایی ایران از بین ۵۰ کشور شرکت‌کننده در مطالعه‌ی تیمز ریاضیات (مطالعات بین‌المللی روند آموزش ریاضیات) ۲۰۱۱، در رتبه ۴۳ و عملکرد دانش‌آموزان پایه‌ی هشتم ایران از بین ۴۲ کشور شرکت‌کننده در مطالعه، در رتبه‌ی ۳۲ قرار دارد که با وجود پیشرفت‌های حاصل شده در این دوره نسبت به دوره‌های قبل، بازهم چندان رضایت‌بخش نبوده است که وجود فاصله و شکاف برنامه‌ی درسی ریاضی کسب شده و قصد شده در دانش‌آموزان ایران را نیز دربر دارد (گزارش اجمالی نتایج تیمز و پرلز ۲۰۱۱ به نقل از غلامرضا لشکربلوکی، ۱۳۹۲).

به همین جهت تمام کوشش برنامه‌ریزان درسی آن است که با نظارت بر فرایند اجرای برنامه تا حد امکان بتوانند ارتباط این سه مرحله را با یک‌دیگر تشخیص داده و از این طریق به کاهش فاصله بین سه برنامه‌ی قصد شده، اجراشده و کسب‌شده کمک کنند (مهر محمدی، ۱۳۸۹). درکشورهایی مانند ایران که در آن‌ها نظام متمرکز برنامه‌ریزی درسی حاکم است، برنامه‌ی درسی استاندارد یا عام که محصول نظام‌های برنامه‌ریزی درسی متمرکز است، خواه و ناخواه در